

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

445

Vragen van de leden **Kooiman** en **Gesthuizen** (beiden SP) aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over *het bericht dat een paranoïde Pool alleen celstraf krijgt omdat geen kliniek hem wil behandelen* (ingezonden 15 september 2014).

Antwoord van Staatssecretaris **Teeven** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 4 november 2014). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2014–2015, nr. 188.

Vraag 1 en 2

Wat is uw reactie op het bericht dat een Poolse vreemdeling die veroordeeld is voor doodslag ondanks dringend advies van deskundigen geen tbs-behandeling krijgt?¹

Hoe staan deze uitspraak en het weigeren van tbs-behandeling in verhouding tot de Aanwijzing TBS bij vreemdelingen, waarin wordt gesteld dat een tbs-maatregel bij vreemdelingen niet wordt gevorderd indien dit mogelijk en verantwoord is?² In hoeverre acht u het verantwoord en mogelijk om betreffende vreemdeling een kale celstraf te geven ondanks het dringende advies van deskundigen om hem te behandelen in een klinische setting?³

Antwoord 1 en 2

Ik heb het artikel gelezen. Het College van procureurs-generaal adviseert in de Aanwijzing TBS bij vreemdelingen waar mogelijk en verantwoord geen tbs met bevel tot dwangverpleging te vorderen bij vreemdelingen van wie vaststaat of aannemelijk is dat zij niet rechtmatig in Nederland kunnen verblijven na afloop van de maatregel. In de genoemde casus is door de betrokken deskundigen de gevaarstelling voor de veiligheid van de samenleving aanvaardbaar geacht in die zin dat verpleging van overheidswege niet nodig –en daarmee een te zware maatregel– is bevonden, waarna een tbs met voorwaarden is geadviseerd. Omdat de tenuitvoerlegging van een tbs met voorwaarden echter op praktische bezwaren zou stuiten, omdat betrokkene geen eigen inkomen heeft en ook geen individuele ziektekostenverzekering, heeft het Openbaar Ministerie daarvan afgezien en alleen een gevangenisstraf geëist. Van een kale celstraf is echter geen sprake. Veroor-

¹ Volkskrant, 3 september 2014, «Paranoïde Pool krijgt alleen celstraf: geen kliniek wil hem behandelen.»

² <http://www.om.nl/onderwerpen/tbs/@155199/aanwijzing-tbs/>

³ <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBLIM:2014:7604>

deelden tot een gevangenisstraf kunnen ook zorg en psychische of psychiatrische behandelingen krijgen. Die zijn in het gevangeniswezen beschikbaar in de vorm van gedragsinterventies en ambulante zorg of door middel van plaatsing in een instelling voor forensische GGZ. Ook kan intensieve psychiatrische zorg in detentie worden geboden door de Penitentiair Psychiatrische Centra (PPC's), waar gedetineerden worden begeleid, behandeld en gestabiliseerd. Het verminderen van de risicofactoren voor strafbaar gedrag is een onderdeel van de behandeling.

Vraag 3

Op welke manier zal in de toekomst worden voorkomen dat potentiële tbs-ers behandeling mislopen wegens het ontbreken van een financieel kader?

Vraag 3

Op welke manier zal in de toekomst worden voorkomen dat potentiële tbs-ers behandeling mislopen wegens het ontbreken van een financieel kader?

Antwoord 4

Soortgelijke gevallen, waarin een tbs-behandeling zou zijn geweigerd, zijn mij niet bekend. Een casus als deze zal zich naar verwachting zelden voordoen. Het gaat om een uitzonderlijke combinatie van factoren: de onmogelijkheid van het naleven van de noodzakelijke voorwaarden als gevolg van het ontbreken van een ziektekostenverzekering, al dan niet in het land van herkomst; de onmogelijkheid deze alsnog in Nederland af te sluiten; en de onmogelijkheid om een beroep te kunnen doen op een vergoeding vanuit het Zorginstituut, dat voor veel vreemdelingen voorziet in de vergoeding van noodzakelijke medische hulp.

Vraag 5

Tegen welke problemen lopen instanties als de rechtspraak, het openbaar ministerie (OM), de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), de Reclassering en tbs-klinieken aan als het gaat om het adequaat behandelen van veroordeelde vreemdelingen of uiteindelijk ongewenst verklaarden van wie deskundigen hebben geoordeeld dat zij tbs opgelegd dienen te krijgen? Op welke manier worden deze problemen opgelost?

Antwoord 5

Veel vreemdelingen beginnen de tbs met een geldige verblijfstitel, maar verliezen die gedurende hun verpleging. Op grond van de Verlofregeling TBS kwamen deze vreemdelingen tot 1 april van dit jaar niet in aanmerking voor verlof. Dit bemoeilijkte de resocialisatie, die is gericht op terugkeer naar het land van herkomst. Zonder verlof zijn de mogelijkheden voor het toetsen van voortgang in de behandeling beperkt. De tbs met dwangverpleging kan hierdoor uitzichtloos worden, met name als verlenging van de maatregel vanwege het veiligheidsrisico nodig is. Door gecoördineerde inspanningen van alle betrokkenen, waaronder de IND, DT&V, de vreemdelingenpolitie, DJI en de ppc's, kan bij deze vreemdelingen op termijn regelmatig toch een succesvolle terugkeer worden gerealiseerd. Naar verwachting zal het dit jaar gewijzigde verlofbeleid hieraan bijdragen (Staatscourant, nr. 10128, 9 april 2014). Zie ook mijn antwoord op vraag 6.

Vraag 6

Klopt het dat vreemdelingen nog steeds geen recht op verlof hebben tijdens een tbs-behandeling en het daardoor voorkomt dat de behandeling langer duurt dan nodig en zelfs het risico bestaat dat vreemdelingen levenslang in tbs zitten als ze niet uitgezet kunnen worden? Zo ja, erkent u dat dit een onwenselijke situatie is en dat verlof een onmisbaar onderdeel is van een adequate behandeling en resocialisatie? Hoe gaat u dit probleem oplossen?

Antwoord 6

Nee, dat klopt niet. Per 1 april van dit jaar is in de Verlofregeling TBS de mogelijkheid gecreëerd tot begeleid verlof voor vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf. Het gaat dan om die gevallen dat begeleid verlof noodzakelijk wordt geacht om de terugkeer naar het land van herkomst of een ander land aanzienlijk te bespoedigen. Hiervan kan sprake zijn als

begeleid verlof de plaatsing in een passende voorziening in het land van herkomst of een ander land (eerder) mogelijk maakt.

Vraag 7

Welke alternatieven zijn er voor veroordeelde vreemdelingen met een ernstige psychische stoornis om toch de juiste behandeling te krijgen als deskundigen stellen dat zij tbs-behandeling nodig hebben, maar zij toch worden geweigerd door tbs-klinieken? Deelt u de mening dat goede behandeling en resocialisatie uiteindelijk effectiever zijn voor een succesvolle terugkeer dan wel uitzetting naar land van herkomst?

Antwoord 7

Uiteraard hecht ook ik aan een goede behandeling en een veilige terugkeer naar het land van herkomst. In deze casus is tbs met voorwaarden geadviseerd. Om praktische redenen rondom de tenuitvoerlegging daarvan heeft het OM ervan afgezien deze maatregel te vorderen. Ook de rechter zag geen aanleiding tbs met verpleging van overheidswege op te leggen. Voor alternatieven verwijs ik naar mijn antwoorden op vraag 2 en 8.

Vraag 8

Erkent u dat het levensgevaarlijk is als ernstig zieke vreemdelingen die tbs-behandeling moeten krijgen die niet krijgen en na verloop van tijd weer in de samenleving terechtkomen?

Antwoord 8

Psychische of psychiatrische behandeling is in het gevangeniswezen beschikbaar in de vorm van gedragsinterventies en ambulante zorg of door middel van plaatsing in een instelling voor forensische GGZ. Daarnaast zijn lichtere alternatieven voor de tbs-maatregel mogelijk zoals plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis of oplegging van een Bopz-maatregel. In zijn algemeenheid geldt dat vreemdelingen aansluitend aan hun straf of maatregel Nederland moeten verlaten.

Vraag 9

Van hoeveel vreemdelingen in tbs wordt de behandeling tussentijds beëindigd ten behoeve van de uitzetting? In hoeveel gevallen wordt een passende voorziening gevonden in het land van herkomst?

Antwoord 9

Sinds 1 juli 2010 kan de Minister van Veiligheid en Justitie de tbs-maatregel tussentijds beëindigen met het oog op de repatriëring van een vreemdeling. De rechter heeft deze bevoegdheid sinds 1 september 2010. Tot dusver is eenmaal met succes bij de Minister een beroep gedaan op de regeling. De rechter heeft al in een aantal gevallen de tbs beëindigd ex art. 381b Sr. Vaker gebeurt het dat een repatriëring in het voortraject van deze regeling wordt gerealiseerd. In alle gevallen was voorzien in passende lokale voorzieningen.

Vraag 10

Komt het ook voor dat vreemdelingen zonder een dergelijke passende voorziening worden uitgezet? Zo ja, erkent u dat dit onwenselijk is? Welke mogelijkheden ziet u om dit probleem op te lossen?

Antwoord 10

Nee, dit komt niet voor. Uitsluitend vreemdelingen voor wie voldoende passende opvang en zorg in het land van herkomst is geregeld kunnen daadwerkelijk terugkeren. Het beleidskader Repatriëring vreemdelingen in de tbs, dat medio juli 2013 aan alle betrokken partijen is toegestuurd geeft aan dat repatriëring alleen geschiedt als dat veilig is, zowel voor de Nederlandse maatschappij als voor de samenleving in het herkomstland. Alle inspanningen zijn hier steeds op gericht.

Vraag 11

Acht u het wenselijk dat de tbs-maatregel tussentijds kan worden beëindigd, waardoor potentieel gevaarlijke veroordeelden in het land van herkomst wellicht opnieuw in de fout kunnen gaan?

Antwoord 11

De tbs-maatregel wordt alleen tussentijds beëindigd als dat gelet op het veiligheidsrisico verantwoord is en er een passende voorziening in het land van herkomst is gevonden. De tussentijdse beëindiging dient er toe dat een repatriëring niet onnodig wordt uitgesteld op het moment dat de patiënt klaar is voor diens terugkeer en er een goede vervolgvoorziening beschikbaar is. Een ander voordeel is dat relatief dure tbs-plaatsen hierdoor niet onnodig bezet blijven.